IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

SUG'URTA TASHKILOTLARINING INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI

Do'sanova Charos Olimjon qizi

O'zbekiston Respublikasi

Bank-moliya akademiyasi magistanti

charossarimsakova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada sug'urta tashkilotlarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish, ularning iqtisodiy samaradorligini oshirish va raqobatbardoshligini ta'minlash masalalari yoritilgan. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash, risklarni boshqarish tizimini takomillashtirish hamda yangi sug'urta mahsulotlarini ishlab chiqish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt va "insurtech" yechimlarining sug'urta sohasidagi o'rni va ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: sug'urta, innovatsiya, samaradorlik, raqamli transformatsiya, risklarni boshqarish, insurtech, sun'iy intellekt.

Abstract. This article explores the development of innovative activities in insurance companies, focusing on improving their economic efficiency and competitiveness. It analyzes the potential of implementing innovative technologies to enhance customer service quality, optimize risk management systems, and create new insurance products. The study also discusses the role and importance of digital transformation, artificial intelligence, and "insurtech" solutions in the insurance sector.

Keywords: insurance, innovation, efficiency, digital transformation, risk management, insurtech, artificial intelligence.

KIRISH

Sug'urta bozori – iqtisodiyotning muhim bo'g'ini bo'lib, u shaxslar va korxonalarni turli xavf-xatarlardan himoya qilish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi. So'nggi yillarda O'zbekiston sug'urta bozorida faoliyat ko'rsatayotgan sug'urta kompaniyalari soni 2025-yilning oktabr holatiga ko'ra 36 tani tashkil etmoqda, shundan 7 tasi hayotni sug'urtalashga ixtisoslashgan. Bu korxonalar moliyaviy natijalarida o'sish hamda pasayish jarayonlarini boshdan kechirmoqda, ya'ni ayrimlari foyda ko'rsatgan bo'lsa, boshqalari zarar bilan ishlagan. So'nggi statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yilning yanvar–iyul oylarida O'zbekistonda sug'urta xizmatlari hajmi 6,6 trillion so'mga yetib, 2024-yilning shu davriga nisbatan sezilarli darajada oshgan.

Bu shuni ko'rsatadiki, sug'urta bozori nafaqat o'sib borayotgan xizmat hajmi bilan balki moliyaviy kiritmalar hamda raqobatbardoshlikni oshirish talablariga ham javob bermoqda. Global tendensiyalar esa digital transformatsiya va texnologik yangiliklar orqali sug'urta xizmatlarini soddalashtirish hamda operatsion samaradorlikni oshirishga urg'u berilayotganini ko'rsatadi, xususan sug'urta tashkilotlarining raqamli kanallarni kengaytirish, ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellektni joriy etish bo'yicha faoliyat olib borilmoqda. Shu bois, sug'urta tashkilotlarining innovatsion faoliyatini chuqur o'rganish va samaradorligini oshirish

yo‘nalishlarini aniqlash – bozorning barqaror rivojlanishi, mijozlar ehtiyojlarini qondirish hamda raqobatbardoshlikni mustahkamlash uchun muhim vazifa hisoblanadi.

Asosiy qism

Hozirgi davrda sug‘urta bozori iqtisodiyotning eng muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida faoliyat yuritib, moliyaviy tizimning barqarorligini ta’minlashda va iqtisodiy xavflarni kamaytirishda beqiyos rol o‘ynamoqda. Sug‘urta tizimi shaxsiy va yuridik shaxslarning moliyaviy manfaatlarini himoya qilish bilan birga, jamiyatda xavfsizlik madaniyatini shakllantiradi hamda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasida sug‘urta sektori so‘nggi yillarda jadal rivojlanib, mamlakat iqtisodiyotida muhim o‘rin egallamoqda. 2025-yilning oktabr holatiga ko‘ra, O‘zbekistonda 36 ta sug‘urta kompaniyasi faoliyat ko‘rsatmoqda, ulardan 7 tasi hayotni sug‘urtalash yo‘nalishiga ixtisoslashgan. Bu esa sug‘urta xizmatlari bozorida raqobatning kuchayib borayotganini va yangi texnologiyalarni joriy etish zaruriyatini ko‘rsatadi. Raqamlar shuni anglatadiki, sohada o‘sish sur’atlari barqaror bo‘lib, yangi xizmat turlari va innovatsion yondashuvlar mijozlar ishonchini orttirishga xizmat qilmoqda.

Dunyo miqyosida sug‘urta kompaniyalari faoliyatida “insurtech” — ya’ni “insurance” va “technology” so‘zlarining uyg‘unlashuvidan hosil bo‘lgan texnologik yechimlar keng qo‘llanilmoqda. Ular mijozlar bilan ishlash jarayonini soddalashtirish, arizalarni avtomatlashtirish, risklarni bashoratlash va sug‘urta jarayonlarini tezlashtirish imkonini beradi. Masalan, global amaliyotda sun’iy intellekt yordamida avtomobil sug‘urtasi bo‘yicha da’volarni qayta ishlash va zarar miqdorini aniqlash jarayonlari 30–50 foizgacha tezlashgan. Shuningdek, “big data” texnologiyalari mijozlar xulqini tahlil qilish va ularga moslashtirilgan sug‘urta mahsulotlarini taklif etish imkonini yaratmoqda.

O‘zbekiston sug‘urta kompaniyalari ham bu global o‘zgarishlardan chetda qolmayapti. “O‘zbekinvest”, “Gross Insurance”, “Kafolat”, “Alfa Life”, “Universal Sug‘urta” kabi kompaniyalar o‘z faoliyatida raqamli transformatsiya strategiyalarini joriy etmoqda. Xususan, mobil ilovalar, onlayn polis rasmiylashtirish tizimlari, avtomatik to‘lovlar, elektron shartnomalar va mijozlar uchun tezkor xizmat ko‘rsatish platformalari ishga tushirilgan. Ushbu innovatsiyalar xizmat sifatini yaxshilabgina qolmay, kompaniya xarajatlarini kamaytirish va mijozlar bazasini kengaytirish imkonini bermoqda.

Sug‘urta tashkilotlarining innovatsion faoliyat samaradorligini oshirish uchun bir nechta ustuvor yo‘nalishlarga e’tibor qaratish lozim. Birinchidan, raqamli infratuzilmani mustahkamlash, kiberxavfsizlikni ta’minlash va ma’lumotlarni himoyalash zarur. Ikkinchidan, sun’iy intellekt, blokcheyn va “big data” texnologiyalarini risklarni boshqarish va firibgarlik holatlarini aniqlashda joriy etish muhim. Uchinchidan, kadrlar salohiyatini oshirish, xususan IT-mutaxassislar, analitiklar va marketing sohasi vakillarining bilimini zamonaviy texnologiyalar asosida yangilash zarur. To‘rtinchidan, xalqaro tajribani o‘rganish asosida yangi sug‘urta mahsulotlarini ishlab chiqish, innovatsion biznes-modellarni sinovdan o‘tkazish va startap loyihalar bilan hamkorlik qilish talab etiladi.

Shuningdek, davlat tomonidan innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash siyosatini kuchaytirish, sug‘urta kompaniyalariga soliq imtiyozlari va grantlar ajratish, hamda ilmiy-tadqiqot markazlari bilan hamkorlikni rivojlantirish ham sohaning innovatsion salohiyatini yanada oshiradi. Innovatsiyalar nafaqat xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilaydi, balki sug‘urta tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, foydalilik darajasini oshirish va mijozlar bilan ishonchli aloqalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston iqtisodiyotida sug‘urta tizimi moliyaviy xavfsizlikni ta’minlovchi eng muhim mexanizmlardan biriga aylandi. Sug‘urta tashkilotlari nafaqat risklarni kamaytirish, balki iqtisodiyotda investitsion muhitni yaxshilash, jamiyatda moliyaviy madaniyatni oshirish va tadbirkorlik subyektlari faoliyatini himoya qilishda ham muhim rol

o‘ynamoqda. Shu bilan birga, zamonaviy iqtisodiy sharoitlarda sug‘urta kompaniyalarining raqobatbardoshligini oshirish innovatsion faoliyat bilan chambarchas bog‘liqdir.

2025-yil ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonda faoliyat yuritayotgan sug‘urta kompaniyalari soni 34 tani tashkil etadi, shundan 7 tasi hayotni sug‘urtalashga ixtisoslashgan**.** Umumiy sug‘urta xizmatlari hajmi 10 trillion so‘mga yetgan bo‘lib, bu 2024-yilga nisbatan 2,6 trillion so‘mga o‘sish demakdir. Sug‘urta mukofotlari hajmi esa 6,23 trillion so‘mni tashkil etib, o‘tgan yilga nisbatan 46 foiz o‘sish qayd etilgan. Ushbu raqamlar sohada innovatsion boshqaruv, raqamli yechimlar va xizmat sifatini oshirish borasidagi faol harakatlarning natijasidir.

Innovatsion faoliyat sug‘urta tizimida bir necha yo‘nalishda namoyon bo‘lmoqda:

— Raqamli transformatsiya — sug‘urta kompaniyalari mijozlarga onlayn xizmatlar, elektron polislar, mobil ilovalar va avtomatik to‘lov tizimlarini taqdim etmoqda. Bu xizmat ko‘rsatish tezligini oshiradi va inson omiliga bog‘liqlikni kamaytiradi.

— Axborot texnologiyalaridan foydalanish — ma’lumotlar tahlili (“big data”), sun’iy intellekt va blokcheyn asosida sug‘urta jarayonlari avtomatlashtirilmoqda. Natijada risklarni aniq baholash, firibgarlik holatlarini kamaytirish va to‘lovlarni tezkor amalga oshirish imkoniyati yaratilmoqda.

— Yangi sug‘urta mahsulotlarini ishlab chiqish — mijoz ehtiyojlariga mos hayot, sog‘liq, transport, uy-joy va investitsion sug‘urta turlari kengaytirilmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy va ekologik sug‘urta yo‘nalishlari so‘nggi yillarda ahamiyat kasb etmoqda.

Sug‘urta bozorida raqamli transformatsiya jarayoni tobora jadallashmoqda. “Insurtech” deb ataluvchi texnologik yechimlar — ya’ni sug‘urtani IT bilan birlashtiruvchi innovatsion platformalar — bozorni tubdan o‘zgartirmoqda. Misol uchun, sun’iy intellekt asosidagi avtomatik da’vo tahlili tizimlari xizmat ko‘rsatish vaqtini 30–40 foizga qisqartirmoqda. Elektron polislar, biometrik identifikatsiya va mobil to‘lov tizimlari esa mijozlar uchun yanada qulaylik yaratmoqda.

Shu bilan birga, innovatsion faoliyatni kengaytirish yo‘lida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan:

- ayrim kompaniyalarda texnik infratuzilma va axborot xavfsizligi yetarli darajada rivojlanmagan;
- hayot sug‘urtasi segmentining ulushi (2025-yilda atigi 4,3%**)** pastligicha qolmoqda;
- aholining sug‘urta madaniyati hali yetarlicha shakllanmagan;
- innovatsion loyihalarni moliyalashtirish manbalari cheklangan.

Bu muammolarni bartaraf etish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligi zarur. Sug‘urta kompaniyalarining innovatsion loyihalariga grantlar, soliq imtiyozlari va preferensiyalar taqdim etish sohaning barqaror o‘sishiga turtki beradi. Shuningdek, xalqaro tajribalarni o‘rganish va moslashtirish, jumladan, Yevropa va Osiyo davlatlaridagi “smart insurance” modellarini joriy etish, O‘zbekiston sug‘urta tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi.

1-jadval.

2025-yil O‘zbekiston sug‘urta bozorining asosiy statistik ko‘rsatkichlari

Ko‘rsatkich	Qiymat (UZS)	Izoh
Sug‘urta xizmatlari umumiy hajmi (yanvar–oktyabr)	10 trillion so‘m	Sug‘urta xizmatlari 2024-yilga nisbatan 2,6 trillion so‘mga oshdi, bu bozorning kengayishini ko‘rsatadi.
Sug‘urta xizmatlari hajmi (yanvar–iyul)	6,6 trillion so‘m	Bu ko‘rsatkich 2024-yilning mos davriga nisbatan oshgan.
Sug‘urta mukofotlari (yanvar–iyun)	6,23 trillion so‘m	Sug‘urta kompaniyalari tomonidan yig‘ilgan mukofotlar o‘tgan yilga nisbatan 46% o‘sdi.

Sug‘urta xizmatlari ulushi — yo‘qotishdan himoya (avto, mulk, hodisalar)	≈81,5%	Sug‘urta xizmatlarining katta qismi baxtsiz hodisalar va transport sug‘urtasiga to‘g‘ri keladi.
Re-sug‘urtalash xizmatlari ulushi	14,2%	Qayta sug‘urtalash sug‘urta bozorida sezilarli o‘rin tutmoqda.
Hayot sug‘urtasi xizmatlari ulushi	4,3%	Hayot sug‘urtasi kichik bo‘lib qolmoqda.
Sug‘urta kompaniyalari soni	34 ta	Bozorda faoliyat yuritayotgan sug‘urta tashkilotlarining umumiy soni.

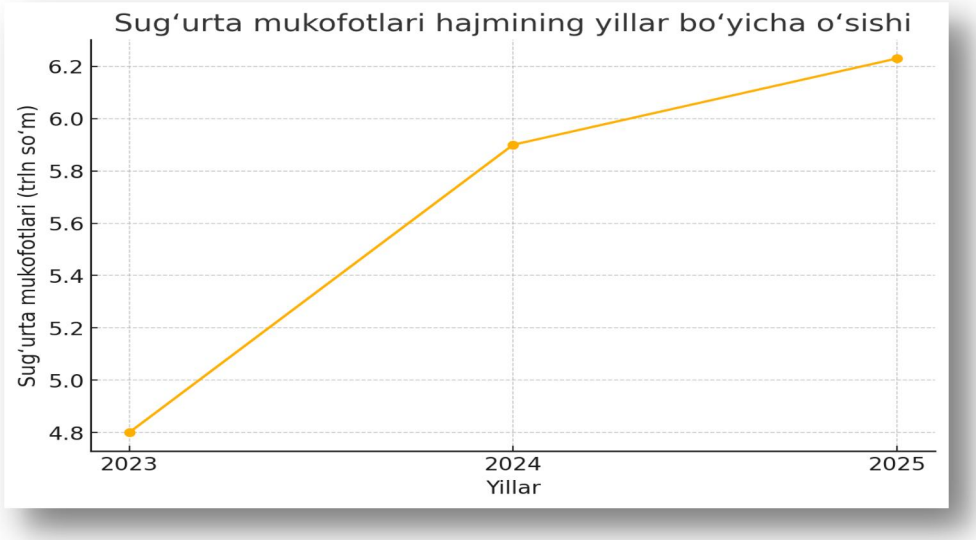
Manba: *Ma’lumotlar O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (stat.uz) va UzDaily nashrining 2025-yil birinchi yarmidagi sug‘urta bozori tahliliy hisobotlari asosida tayyorlandi.*

Yuqoridagi jadvaldan ko‘rinib turibdiki, 2025-yil davomida O‘zbekiston sug‘urta bozori barqaror o‘sish sur’atlarini namoyon etmoqda. Sug‘urta xizmatlari hajmining 10 trillion so‘mga yetgani (yanvar–oktyabr holatiga ko‘ra) sug‘urta tizimi mamlakat iqtisodiyotida muhim rol o‘ynayotganini ko‘rsatadi. Bu 2024-yilga nisbatan 2,6 trillion so‘mga ko‘p bo‘lib, iqtisodiyotdagi raqamli xizmatlar va moliyaviy xavfsizlikka bo‘lgan talabning ortib borayotganini anglatadi.

Jadvaldagi ma’lumotlardan ko‘rinadiki, sug‘urta mukofotlari hajmi 6,23 trillion so‘mni tashkil etgan va bu 46 foizga o‘sish demakdir. Ushbu o‘sish sug‘urta kompaniyalari tomonidan xizmat sifatini yaxshilash, onlayn polislar, tezkor to‘lov tizimlari va raqamli platformalarni joriy etish natijasida yuzaga kelgan. Bu esa innovatsion faoliyatning amaliy samaradorligini ifodalaydi.

Tarkibiy tahlilga ko‘ra, avtotransport, mulk va baxtsiz hodisalar sug‘urtasi eng katta ulushni tashkil etib, jami sug‘urta xizmatlarining 81,5 foizini egallagan. Bu esa aholining asosan amaliy va kundalik xavf turlariga nisbatan sug‘urtaga murojaat qilayotganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, re-sug‘urtalash xizmatlari 14,2 foiz**,** hayot sug‘urtasi esa 4,3 foizni tashkil etgan. Hayot sug‘urtasi segmentining past ulushi aholining bu yo‘nalishdagi moliyaviy madaniyati hali yetarlicha rivojlanmaganini bildiradi.

Shuningdek, bozorda 34 ta sug‘urta kompaniyasi faoliyat yuritayotgani, ularning orasida “O‘zbekinvest”, “Gross Insurance”, “Kafolat”, “Alfa Life”, “Universal Sug‘urta” kabi kompaniyalar yetakchi o‘rinda ekani kuzatilmoqda. Bu kompaniyalar innovatsion faoliyatni kengaytirish, mijozlarga raqamli qulayliklar yaratish va sun’iy intellekt asosida xizmatlarni avtomatlashtirish bo‘yicha faol ish olib bormoqda.

1-rasm. “Sug‘urta mukofotlari hajmining yillar bo‘yicha o‘sishi (2023–2025)”

Manba: *O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi va* UzDaily.uz *nashrining 2025-yil sug‘urta bozori bo‘yicha tahliliy ma’lumotlari asosida.*

Diagrammadan ko‘rinib turibdiki, O‘zbekiston sug‘urta bozori 2023–2025-yillar davomida barqaror o‘sish tendensiyasini namoyon etmoqda. 2023-yilda sug‘urta mukofotlari hajmi 4,8 trillion so‘m bo‘lgan bo‘lsa, 2024-yilda bu ko‘rsatkich 5,9 trillion so‘mga, 2025-yilda esa 6,23 trillion so‘mga yetgan. Ushbu o‘sish sohada innovatsion xizmatlar, onlayn polis tizimlari va raqamli to‘lov platformalarining keng joriy etilayotgani bilan izohlanadi. Shuningdek, sug‘urta kompaniyalari mijozlar ishonchini oshirish uchun xizmatlarni soddalashtirish, tezkor to‘lov tizimlarini yo‘lga qo‘yish va mijoz ehtiyojlariga mos yangi sug‘urta mahsulotlarini ishlab chiqishga katta e’tibor qaratmoqda. Bozordagi o‘sish mamlakat aholisining sug‘urta xizmatlariga nisbatan moliyaviy madaniyatining ham oshib borayotganini bildiradi.

Xulosa

Yuqoridagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston sug‘urta bozori so‘nggi yillarda jadal rivojlanish bosqichiga kirgan. 2023–2025-yillar davomida sug‘urta xizmatlari hajmining 4,8 trillion so‘mdan 10 trillion so‘mgacha o‘sishi, sug‘urta mukofotlarining 46 foizga ortishi va hayot sug‘urtasi ulushining 3,1 foizdan 4,3 foizgacha ko‘tarilishi bu sohada innovatsion yondashuvlarning real natijalar berayotganini ko‘rsatadi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish, xususan raqamli transformatsiya, sun’iy intellekt, “insurtech” yechimlar, onlayn polis tizimlari va avtomatik to‘lov platformalari sug‘urta kompaniyalarining samaradorligini oshirishda asosiy omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Ushbu jarayonlar natijasida xizmat ko‘rsatish sifati yaxshilanib, mijozlar ishonchi ortmoqda, xarajatlar kamaymoqda va moliyaviy barqarorlik mustahkamlanmoqda.

Biroq, bozor rivojlanishida ayrim cheklovlar ham mavjud: hayot sug‘urtasi segmentining past ulushi, aholining sug‘urta madaniyatining yetarli darajada shakllanmagani va ayrim kompaniyalarda innovatsion infratuzilmaning sustligi bu borada dolzarb masalalar bo‘lib qolmoqda. Shu sababli, sug‘urta tashkilotlari o‘z faoliyatini quyidagi yo‘nalishlarda takomillashtirishi zarur:

— raqamli infratuzilmani mustahkamlash va ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash;

— sun’iy intellekt, blokcheyn va “big data” texnologiyalarini risklarni boshqarishda qo‘llash;

— kadrlar salohiyatini oshirish, xususan raqamli savodxonlik va innovatsion fikrlashni rivojlantirish;

— xalqaro sug‘urta tajribasini o‘rganib, ilg‘or amaliyotlarni joriy etish.

Xulosa qilib aytganda, sug‘urta tashkilotlarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish — bu nafaqat ularning iqtisodiy samaradorligini oshiruvchi omil, balki butun moliyaviy tizim barqarorligini ta’minlovchi muhim yo‘nalishdir. Innovatsion yondashuvlar sug‘urta sektorini yanada raqobatbardosh, shaffof va mijozga yo‘naltirilgan tizimga aylantirish orqali mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga sezilarli hissa qo‘shadi.

Takliflar:

1. Raqamli transformatsiyani jadallashtirish**.** Sug‘urta kompaniyalarida onlayn xizmatlar, mobil ilovalar, elektron polislar va to‘lov tizimlarini kengaytirish lozim. Bu xizmatlarning tezkorligini oshirib, mijozlar ishonchini mustahkamlaydi hamda operatsion xarajatlarni kamaytiradi.

2. Innovatsion texnologiyalarni faol joriy etish**.** Sun’iy intellekt, “big data” va blokcheyn texnologiyalarini risklarni baholash, shartnomalarni avtomatlashtirish hamda firibgarlikni kamaytirishda qo‘llash zarur. Bu orqali sug‘urta jarayonlari shaffof va ishonchli bo‘ladi.

3. Hayot sug‘urtasi bozorini rivojlantirish**.** Aholi o‘rtasida hayot sug‘urtasi afzalliklarini tushuntirish, yangi mahsulot turlarini ishlab chiqish va uzoq muddatli investitsion sug‘urta dasturlarini joriy etish muhim. Bu moliyaviy xavfsizlik madaniyatini oshiradi.

4. Kadrlar malakasini oshirish**.** Sug‘urta sohasi xodimlari uchun zamonaviy IT, marketing, ma’lumotlar tahlili va risk boshqaruvi bo‘yicha doimiy o‘quv dasturlari tashkil etish lozim. Innovatsion fikrlashga ega mutaxassislar sohaning raqobatbardoshligini oshiradi.

5. Davlat tomonidan innovatsion faoliyatni qo‘llab-quvvatlash. Innovatsion loyihalarni rag‘batlantirish maqsadida soliq imtiyozlari, grantlar va investitsion fondlar yaratish foydali bo‘ladi. Bu sug‘urta sektorining innovatsion salohiyatini kuchaytiradi.

6. Axborot xavfsizligi va ma’lumotlarni himoya qilish**.** Raqamli sug‘urta tizimida mijoz ma’lumotlarini himoya qilish uchun kiberxavfsizlik standartlarini joriy etish zarur. Bu mijozlar ishonchini saqlab qolishning muhim omilidir.

7. Ilmiy-tadqiqot va innovatsion hamkorlikni kengaytirish**.** Sug‘urta tashkilotlari oliy ta’lim muassasalari, ilmiy markazlar va texnoparklar bilan hamkorlikda yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etishlari lozim. Bu hamkorlik milliy sug‘urta tizimining ilmiy asosda rivojlanishini ta’minlaydi.

8. Raqobat muhitini sog‘lomlashtirish**.** Sug‘urta bozorida adolatli raqobatni ta’minlash, monopoliyaga qarshi mexanizmlarni kuchaytirish va shaffof hisobot tizimini joriy etish soha samaradorligini oshiradi.

Manbalar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2025). *O‘zbekistonda sug‘urta xizmatlari bozorining asosiy ko‘rsatkichlari bo‘yicha hisobot.* Toshkent.
2. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Sug‘urta bozorini rivojlantirish agentligi. (2024). *Sug‘urta faoliyatini raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish dasturi.* Toshkent.
3. Karimov, B. (2023). *Sug‘urta xizmatlarida innovatsion yondashuvlar va ularning iqtisodiy samaradorligi.* Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar jurnali, №6, 45–53-betlar.
4. Qosimov, A., Jo‘rayev, S. (2024). *Sug‘urta faoliyatida axborot texnologiyalarining ahamiyati.* Toshkent moliya instituti ilmiy to‘plami, 2(14), 98–106.
5. Abdurahmonov, M. (2022). *Moliya bozorlari va sug‘urta tizimi nazariyasi.* Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
6. Xodjayev, U. (2023). *Sug‘urta sohasida raqamli transformatsiya va innovatsion boshqaruv.* Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti ilmiy ishlari to‘plami, №3, 67–74-betlar.
7. To‘xtaboyev, D. (2024). *Sug‘urta kompaniyalari faoliyatida samaradorlikni oshirish yo‘llari.* Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
8. Xalqaro valyuta jamg‘armasi (IMF). (2024). *Moliyaviy inklyuziya va sug‘urta bozorlarini rivojlantirish to‘g‘risida hisobot.* Vashington.
9. OECD. (2023). *Insurance Market Trends and Innovation in Emerging Economies.* Parij: OECD Publishing.
10. GlobalData Research Group. (2024). *Innovatsion sug‘urta yechimlari va InsurTech tendensiyalari.* London.